

Kính thưa Thầy và các Thầy Cô!

Chúng con xin phép chia sẻ một số nội dung chính mà chúng con ghi chép trong bài Thầy Vọng Tây giảng từ 4h50' đến 6h00', sáng thứ Hai, ngày 21/07/2025

PHẬT HỌC THƯỜNG THỨC

Bài 139: Đời sống trí tuệ cao đẳng

không nằm ở sự giàu sang

Trong Phật pháp, lìa khổ được vui là sự thật, là hiện thực, không phải là giả. Đây là lời khẳng định của Hòa Thượng, thế nhưng, nhiều người học Phật lại chưa cảm thấy bản thân mình tự tại an vui nên đa phần họ ngờ vực không tin. Hòa Thượng nói: ***“Hiện tại chân thật là lìa khổ được vui, hơn nữa còn lìa khổ một cách cứu cánh và an vui một cách viên mãn”***.

Hòa Thượng Tịnh Không trong 70 năm hoằng pháp lợi sanh, 95 năm trụ thế, cả một đời tu hành đã chân thật lìa khổ được vui. Trải nghiệm đó đã đúc kết thành lời khẳng định của Ngài với chúng ta như vậy. Vì sao Ngài đạt được còn chúng ta thì không? Vì Ngài thật làm còn chúng ta chưa thật làm! Nếu chúng ta y giáo phụng hành theo giáo huấn của Phật Bồ Tát Thánh Hiền thì ngay trong đời sống này sẽ lìa khổ một cách cứu cánh và đạt an vui một cách viên mãn.

Hòa Thượng phân tích: ***“Lìa khổ được vui là thiện căn phước đức. Chỗ này, thiện căn phước đức là then chốt. Nếu chúng ta có hỏi cái gì là Thiện căn? Thiện căn là thật tin, chân thật lý giải.”*** Chúng ta thử nghĩ mà xem chỉ có người thật tin, thật lý giải thì họ mới chịu thật làm. Còn nếu không thật tin, không thật lý giải thì họ cũng làm nhưng chỉ làm cho dễ coi, làm qua loa, chứ không toàn tâm toàn ý. Từ đây, chúng ta hiểu được nguyên nhân mình chưa đạt được tự tại an vui là do chưa thật làm. Chưa thật làm là do chưa thật tin, chưa thật lý giải.

Hòa Thượng giải thích tiếp: ***“Tín Giải thuộc về thiện căn và Nguyện Hạnh thuộc về phước đức.”*** Quan trọng nhất là chúng ta có nguyện chưa? Có chịu làm không? Chúng ta thường nghe Hòa Thượng nói rằng mỗi chúng ta đến thế gian đều bị chi phối bởi nghiệp lực. Nghiệp lực là tập khí phiền não luôn chiếm thượng phong, liên tục sai sử chúng ta khiến chính mình là kẻ thất bại. Buổi sáng còn đánh thép nói lời quả quyết nhưng đến chiều đã thoái tâm trong ý niệm và hành động. Ý niệm đầu là quả quyết kiên định nhưng ý niệm sau, sự quả quyết ấy đã vỡ như bong bóng.

Tại sao chúng ta không chuyển nghiệp lực thành nguyện lực? Vậy thế nào là nguyện lực? Là khi chúng ta đã xác định quyết tâm trong đời này, kiếp này như thế nào thì chúng ta nhất định phải là như vậy, thì đó chính là nguyện. Ví dụ, chúng ta đã quyết tâm đời này trường chay giữ giới thì nhất định là trường chay giữ giới. Chúng ta xác

định sống và làm việc một cách hy sinh phụng hiến, chí công vô tư thì nhất định sẽ cả đời hy sinh phụng hiến, chí công vô tư.

Làm được như thế chính là đã chuyển nghiệp lực thành nguyện lực. Chúng ta cưỡng lại tập khí phiền não của mình tức là chúng ta đang chuyển nghiệp thành nguyện, còn nếu tùy thuận tập khí tức là đang sống trong nghiệp lực. Đây là việc khó, không phải dễ! Nghiệp lực không dễ bị khuất phục trừ khi chúng ta phải thật cương quyết một cách mạnh mẽ mới có thể chuyển đổi nghiệp lực thành nguyện lực. Chúng ta đến thế gian là do nghiệp lực xô đẩy, chúng ta không thể quyết định được mình sẽ sinh vào gia đình nào, hoàn toàn là mơ mơ hồ hồ mà đến, rồi đây, nếu không chuyển được nghiệp lực thành nguyện lực thì sẽ mơ mơ hồ hồ mà ra đi.

Cho nên Hòa Thượng nhấn mạnh đến việc chính mình có nguyện không? Có thật làm không? Có người cũng nguyện nhưng không làm, hoặc có làm nhưng chỉ làm vì lợi ích của ta và cái của ta. Hòa Thượng từng nói có nguyện mà không làm chỉ là nguyện suông. Người như vậy, làm sao có thể chuyển được nghiệp lực thành nguyện lực, lại càng không thể thay đổi được số phận. Chúng ta đừng ảo tưởng mà nghĩ rằng ngày qua ngày sẽ tốt mãi như vậy. Nên nhớ rằng nếu không chuyển đổi thì cuộc sống của chúng ta càng lúc càng xấu hơn chứ không tốt hơn. Do đó, Hòa Thượng sách tấn chúng ta phải tinh tấn một cách đặc biệt, chứ không phải dè dặt, dễ dãi hoặc bỏ mặc cuộc sống của mình trôi như lọ mực bình cứ nước lớn thì chảy ra, nước xuống thì chảy vào.

Nghe lời dạy này của Hòa Thượng, chúng ta hãy quán sát xem cuộc đời của mình có như vậy không? Nếu có thì chúng ta tùy thuận nghiệp lực, nếu không tức là chúng ta đang chuyển nghiệp thành nguyện. Hòa Thượng nói: ***“Bạn có nguyện hay không và bạn có chịu làm theo giáo huấn của Phật hay không? Nếu bạn có nguyện lại chịu làm theo thì bạn là người có đại phước đức. Bạn thật tin, bạn thật lý giải, lại chịu thật làm theo thì từ nay về sau, bạn không còn trải qua ngày tháng phiền não đau khổ nữa!”***

Qua lời chỉ dạy của Hòa Thượng, chúng ta hiểu rằng người giàu sang, có địa vị không phải là người đại phước đức mà người chịu làm theo giáo huấn của Phật, chuyển nghiệp lực thành nguyện lực mới là người có đại phước đức. Người không thật tin, không thật lý giải và không làm theo lời Phật dạy thì họ sẽ vẫn trải qua những ngày tháng đau khổ. Người mà miệng luôn nói ra đủ điều đạo lý như: *“Người phước ở đất phước, đất phước người phước ở”* nhưng vẫn sợ được mất, sợ hơn thua, sợ lời lỗi, vẫn chạy đi kiếm tiền vì lo không có tiền, thì họ sẽ vẫn phải trải qua ngày tháng buồn phiền, bức bách đau khổ.

Hòa Thượng nói: ***“Bạn thật tin, thật lý giải, thật làm theo là bạn trải qua một đời sống trí tuệ cao đẳng. Trong Phật pháp gọi là chuyển phiền não thành Bồ Đề. Chuyển phiền não thành Bồ Đề là chuyển đời sống phiền não của chúng ta thành đời sống***

trí tuệ cao đẳng. Vậy thì, đời sống của bạn cùng với đời sống của pháp thân Đại sỹ, chư Phật Bồ Tát không hề khác biệt.”

Chúng ta tu học Phật pháp là học chuyển đổi, chuyển nghiệp lực thành nguyện lực; chuyển phiền não thành Bồ Đề. Người khác bị nghiệp lực sai sử bức bách, còn chúng ta thì sống bằng nguyện lực thì chẳng phải là chuyển phiền não thành Bồ Đề hay sao? Việc này chính chúng ta phải nỗ lực, Phật Bồ Tát chỉ giúp khai thị cho chúng ta chứ không phải Phật Bồ Tát đưa chúng ta đến nơi mà mình cần đến. Một khi đã chuyển được thì dù đang sống ở thế gian này, người ta khổ còn chúng ta không khổ!

Sự khổ sở là do con người bị sai sử bởi nghiệp lực. Ngày ngày bị ảo danh ảo vọng, tự tư tự lợi, ý niệm hưởng thụ năm dục sáu trần, tham sân si mạn lười kéo nên con người luôn sống trong đau khổ. Chúng ta biết rõ những thứ đó không thật nên sẽ sai sử lại những tập khí đó chứ không để chúng sai sử. “*Tài Sắc Danh Thù*” là để thỏa mãn chính mình, thế nhưng, chúng ta không cần thỏa mãn mà mang nó đi phục vụ chúng sanh. Vậy thì chúng ta tự tại an vui! Người khác thì sợ hơn thua, được mất, thành bại, lời lỗ còn chúng ta có bao nhiêu cho hết bấy nhiêu. Tâm cảnh của ai tự tại và an vui hơn?

Vậy tại sao có người không tin? Vì họ không làm nên không tin. Bản thân tôi, xuất phát điểm không bằng ai. Tôi không có một thời niên thiếu vui vẻ. Việc học tập thì gãy vụn không biết bao nhiêu lần. Ngày tôi đi thành phố, tôi về xin mẹ lúa, bán đi, chỉ đủ tiền xe. Vậy mà bây giờ khi tôi làm, người ta tưởng là tôi giàu có lắm. Năm trước, khi chúng ta tổ chức Đại Lễ Tri Ân Cha Mẹ tại Trung Tâm Hội Nghị Quốc Gia, người ta đã phải ngạc nhiên thốt lên vì sao tôi làm được như thế?

Cách đây một hai năm, tôi từng khẳng định rằng chúng ta không dừng lại ở lễ tri ân hay cúng dường rau sạch, đậu phụ sạch mà còn sẽ phải làm nhiều việc khác nữa. Rõ ràng hiện tại, một việc làm thiết thực mà chúng ta đang triển khai là tổ chức các trại hè cho các con. Vì sao chúng ta làm được? Vì tất cả mọi người hiểu được thế nào là thật tin lời Phật dạy, thật lí giải lời Phật dạy và làm theo một cách vô tư vô cầu. Một khi đã làm được rồi thì sẽ tiếp tục làm được mạnh mẽ hơn.

Trại hè ở thành phố Vinh hôm qua đã khiến phụ huynh xúc động bởi niềm vui ngập tràn. Vậy có phải là chúng ta đang chuyển đời sống phiền não thành đời sống trí tuệ cao đẳng hay không? Có phải người ta thì lo được mất, còn chúng ta thì tự tại, làm một cách vô tư, vô cầu, vô điều kiện? Việc làm của chúng ta không mới mẻ vì Bác đã là tấm gương cho chúng ta thấy.

Người xưa luôn là tấm gương hy sinh và chúng ta ngày nay chỉ là đang học lại người đi trước. Nếu ai cũng chân thật hy sinh phụng hiến, chí công vô tư thì việc làm của họ sẽ không có chướng ngại. Chỉ có người có tư có cầu, luôn sợ được mất, sợ hơn thua, sợ lời lỗ thì mới có chướng ngại. Cho nên ngay trong cuộc sống này, chúng ta

không chuyển đổi được phiền não, không chuyển đổi cuộc sống thành tự tại an vui mà cứ bị chi phối bởi được mất, hơn thua, ảo danh ảo vọng, tự tư tự lợi thì việc chúng ta mong muốn thành Phật, Bồ Tát là điều quá xa vời. Cho nên Hòa Thượng khẳng định đời sống trí tuệ cao đẳng là đời sống y theo lời giáo huấn của Phật mà làm. Đời sống trí tuệ cao đẳng không phải là đời sống cao sang phú quý!

Hòa Thượng nói: ***“Các vị phải nên biết chư Phật Bồ Tát nhất định không bao giờ giúp đỡ chúng ta tăng thêm tham sân si. Không nên nghĩ rằng, chúng ta lễ Phật, cúng Phật thì sẽ được phước báu, được nhiều tiền, được làm quan to. Nghĩ vậy thì bạn hoàn toàn sai rồi. Phật Bồ Tát không giúp chúng ta điều này mà các Ngài chỉ giúp chúng ta giác ngộ, hiểu rõ được chân tướng vũ trụ nhân sinh.”***

Chúng ta cúng Phật là tri ân và báo ân. Việc làm chân thành đó đương nhiên sẽ kết thành phước báu nhưng chúng ta không cúng Phật với ý niệm để cầu phước báu, để làm quan to. Ý niệm này hoàn toàn sai lầm. Người xưa có câu rằng: ***“Phật Bồ Tát chỉ thành tựu việc tốt cho người chứ không phải giúp người tăng thêm việc xấu ác”***. Thỏa mãn tham vọng, mong cầu của chúng ta là một việc ác bởi việc này khiến chúng ta càng chìm đắm trong mong cầu, tham muốn nên chúng ta sẽ bị đọa lạc. Tham cầu của chúng sanh không bao giờ là đủ. Người giàu nhất hành tinh hay ở đỉnh cao của địa vị cũng không muốn dừng lại, vẫn muốn làm giàu thêm, vẫn muốn địa vị cao hơn. Vậy thì, người giàu, người địa vị cao cũng không hề có tự tại an vui.

Phật Bồ Tát dạy chúng ta thấu hiểu chân tướng sự thật của vũ trụ nhân sinh để làm sao chúng ta sống đúng với chân tướng sự thật đó, từ đó, cuộc sống không làm chúng ta đau khổ. Hòa Thượng nói: ***“Giác ngộ rồi thì vui. Người giác ngộ thì “Tùy ngộ nhi an” – Tùy theo cảnh ngộ mà được an. Vậy thì họ mới được tự tại, an vui. Đây gọi là đời sống có trí tuệ cao đẳng. Một đời sống trí tuệ cao đẳng không nằm ở đời sống giàu sang và địa vị.***

“Giàu sang hay phú quý ở thế gian, Phật không thể giúp được! Vì sao? Vì đây là quan hệ nhân quả. Bạn đời trước không tu bố thí thì đời này không thể hưởng giàu sang. Phật nếu có thể giúp được chúng ta thì Phật có phải là đã phá vỡ định luật nhân quả rồi hay sao? Không thể nào làm được như vậy! Nghĩa lý và sự tương phức tạp này rất sâu, chỉ có Phật mới tường tận và thấu hiểu một cách rõ ràng.”

Người ngộ thì “Tùy ngộ nhi an” tức là dù gặp thuận cảnh hay nghịch cảnh, họ đều luôn an vui. Nếu người gặp thuận lại vui, gặp nghịch lại buồn thì người này là mê, chưa phải là ngộ. Vì sao họ chưa an? Vì họ chưa hiểu được chân tướng vũ trụ. Cho nên Phật dạy chúng ta nhận ra chân tướng của vũ trụ nhân sinh này. Ví dụ như gia đình vợ chồng con cái đang thương yêu, hạnh phúc thì bỗng dưng chồng chết, con chết. Người thấu hiểu sẽ biết ***“Thế gian là vô thường”***, bất khổ là chắc thật như Sanh Lão Bệnh Tử Khổ, Oán Tắng Hội Khổ, Ái Biệt Ly Khổ, Cầu Bất Đắc Khổ, Ngũ Ấm Xí Thanh Khổ. Người như thế sẽ tùy ngộ nhi an, gặp cảnh ngộ nào cũng an.

Một đời sống trí tuệ cao đẳng không nằm ở sự giàu sang và địa vị. Cần phải biết rằng sự giàu sang và địa vị khi đã đủ thì tự khắc sẽ đến. Lúc ấy, không muốn nó đến, nó vẫn đến. Vì chúng ta không hiểu đạo lý mà người xưa hay nhắc là: *“Trong mạng có nhất định có, trong mạng không nhất định không”* nên chúng ta mãi truy cầu, mãi tranh giành danh vọng, địa vị. Trong mạng không có thì cầu cũng không được, trong mạng đã có thì dù không cầu, nó vẫn đến.

Cho nên người xưa cũng nói *“Quân tử vui làm quân tử, tiểu nhân có oan ức cũng làm tiểu nhân”* ý muốn nói mọi thứ mình có là do trong mạng mình đã định sẵn. Người bần cùng hèn hạ là do trong mạng không có cao sang phú quý. Còn người có cao sang phú quý là do trong mạng đã có sẵn như vậy. Biết được điều này rồi, tại sao chúng ta phải đi tìm cầu? Hãy cố gắng nỗ lực tu phước, tích phước, tiết phước. Chỉ cần chúng ta thật tin, thật lí giải, chân thật làm theo thì chúng ta hoàn toàn chuyển đổi được nghiệp lực của mình. Hay nói cách khác chính là chuyển đổi được vận mệnh.

Mỗi một cá nhân đều có thể làm được, chuyển đổi được. Chẳng qua vì chúng ta chưa tích cực, chúng ta mới làm được một chút thì đã sợ được mất, sợ vất vả. Bản thân tôi, trong một thời gian dài, luôn xông pha đi khắp mọi miền nam bắc, tôi có thể làm gấp hai, ba phần của người khác. Không có chuyện tôi nói mọi người làm còn tôi thì không làm. Cho nên vấn đề là bạn có nguyện rồi, bạn có thật làm hay không? Nếu không thật làm thì chỉ là nguyện suông. Có người phát nguyện là đời này sẽ làm lợi ích cho ai đó, tuy vậy, chỉ là nguyện suông, xoay đi xoay lại vẫn là lợi ích cho gia đình của chứ chưa đến được người khác.

Hòa Thượng đã giải thích cho chúng ta rất rõ ràng rằng: ***“Lìa khổ được vui là thiện căn, là phước đức. Vấn đề là bạn có thiện căn hay không?”*** Thiện căn là thật lí giải, thật tin. Đã thật tin, thật lí giải thì mới thật làm. Đạo lý tôi từng nhắc rất nhiều lần: Thứ nhất là: *“Cái gì chúng ta bỏ ra, ví dụ như công sức hoặc tiền của, mà chúng ta không nhận được thù lao thì sẽ nhận được bằng phước báu”*. Phước báu mới có thể sử dụng được ở mọi lúc mọi nơi, mọi hoàn cảnh, trong nhiều đời, nhiều kiếp sau. Một người bị ô tô đâm, mà chui lọt vào gầm xe, ai cũng cho rằng họ có phước. Một chiếc máy bay chở 200 người bị rơi nhưng vẫn có một người sống sót hay một chiếc thuyền bị lật cũng vẫn có người thoát nạn thì những người sống sót ấy đã nương nhờ vào phước của ông bà nhiều đời có tu. Phước báu sẽ giúp chúng ta ổn thỏa cuộc sống ở mọi lúc mọi nơi. Sự thật là như vậy rồi nhưng nhiều người vẫn trần trở rằng việc này có tiền, việc kia không ra tiền, để rồi cuối cùng họ cho rằng cần phải chọn việc có tiền cái đã. Đây là sai lầm.

Thứ hai là: *“Nếu chúng ta chiếm tiện nghi, tùy tiện thọ dụng tiện nghi xung quanh mình mà lại không phải chi trả bằng tiền thì phải hiểu là dù không phải trả bằng tiền, chúng ta vẫn phải trả bằng phước báu của sinh mạng.”* Có người lên công ty, điều hòa mở hết số, quạt mở số to nhất, gây tổn hại cho công ty, mà không biết rằng chính mình

cũng đang bị tổn hại, phải chi trả bằng chính phước báu. Vì không biết điều này nên người ta ngày ngày tạo nghiệp như chính trên Kinh Địa Tạng khẳng định rằng chúng sanh cõi Diêm Phù Đề khởi tâm động niệm đều là tạo nghiệp. Sống như vậy thì cuộc đời của chúng ta làm sao được tự tại an vui!

Bài học hôm nay, Hòa Thượng khẳng định đời sống trí tuệ cao đẳng không nằm ở sự giàu sang. Người chân thật tin, thật lí giải, thật làm theo thì ngay trong cuộc sống này, họ chuyển được phiền não thành Bồ Đề. Người chân thật được tự tại an vui là do thật làm, còn nếu không thật làm thì luôn khổ đau phiền não bức bách./.

Nam Mô A Di Đà Phật

Chúng con xin tùy hỷ công đức của Thầy và tất cả các Thầy Cô!

Nội dung chúng con ghi chép lời giảng của Thầy có thể còn sai lầm và thiếu sót. Kính mong Thầy và các Thầy Cô lượng thứ, chỉ bảo và đóng góp ý kiến để tài liệu học tập mang lại lợi ích cho mọi người!